

100 DE ANI DE LA ADOPTAREA CONSTITUȚIEI ROMÂNIEI (Evoluții, context și perspective europene în România și Republica Moldova)

Cristian GOLOGURSCHI,

Facultatea Drept

CZU: 342.4(498):341.232(498+478)

cristiangologurschi.03gmail.com

Actualitatea și importanța temei abordate: Prezentul articol tratează itinerarul istoric parcurs de neamul românesc prin perspectiva unor evenimente care au adus schimbări radicale în mentalitate și nivelul de conștiință. Întreaga lucrare se centrează în jurul Constituției din 1923, care în contextul său istoric propriu-zis reprezenta un simbol al democrației, constituind un exemplu elocvent și demn de urmat pentru parcursul democratic al altor state. Prin aplicarea Constituției din 1923 în Vechiul Regat Român s-au garantat schimbări politice, economice și sociale, ulterior apare necesitatea de a evalua gradul de eficiență a aplicării Constituției din prezent și de a face o analiză obiectivă asupra transformărilor pozitive pe care le generează și asupra modului în care sunt ocrotite drepturile și libertățile fundamentale ale fiecărei persoane. Într-un asemenea context destul de delicat, se încearcă pe alocuri cu pași de anticipare să se stabilească corect direcția de viitor și prerogativele esențiale pe care Republica Moldova își propune să le înfăptuiască. Tratănd realitatea omniscient, observăm că Constituția din 1923 s-a interpatrunct cu situația politică de azi, pentru că și atunci se urmărea stabilirea unui echilibru statal, prin crearea unui stat de drept și prosper. În realizarea acestei misiuni, Republica Moldova are de ales între parteneriatele estice și cele vestice, dilemă cauzată de răscrucea internațională dintre două mari ideologii și mentalități economice. O parte din relatările acestui articol, se axează asupra tentativelor de consolidare a unor noi relații internaționale și asupra atrocităților provocate de conflictul transnistrean, care a devenit un factor de risc eminent la adresa stabilității și integrității teritoriale a Republicii Moldova. Tot aici se pune și problema migrației care a dezis țara, de o parte din rațiunea sa lucidă în contextul cursului de dezvoltare. Deci, vedem care sunt provocările actuale, cum Republica Moldova oferă reacția sa de răspuns și în ce măsură suntem gata să deschidem ușile familiei europene, în situația în care suntem martori oculari la o vărsare de sânge în zona Estică a Europei.

Scopul: Analizând toate aceste extreme și probleme majore, ce afectează ordinea internațională, avem deosebita oportunitate de a pava poteca evoluției statului nostru, astfel ca în viitorul apropiat să prospere din punct de vedere democratic și să aibă o imunitate la toate provocările meschine și perplexe venite ca amenințare directă asupra armoniei statale.

Rezultatul cercetării: Cercetarea a avut ca finalitate cunoașterea procesului de evoluție a Republicii Moldova și relevarea nivelului de pregătire în acceptarea noilor provocări, care ar putea schimba radical poziția pe arena internațională. O atenție deosebită este acordată neutralității statului nostru care este garantată prin prevederile ar-

ticolului 11 din Constituția Republicii Moldova, vedem cum rezistă fragilitatea acestei neutralități, care nu mai este atât de sigură după dislocarea unor trupe străine în spațiul transnistrean. Tot în acest context, poate fi reamintită neutralitatea solidă a statelor scandinave și nivelul elevat al democrației pe care l-au construit în timp. Printr-o asemenea abordare, poate fi observată destul de conturat influența Federației Ruse asupra suveranității Republicii Moldova.

O altă constatare, la fel de grandioasă, este desprinsă de la democratica Constituției române din 1923, care trimite o lecție istorică cu un preț inestimabil, învățându-ne că unitatea națională este arma dintâi a unui popor democrat. Pe când, lipsa de unitate sugerează lipsă de încredere și stabilitate în toate structurile statale. Republica Moldova în contextul problemelor actuale simte nevoia acută a unei unități de neam capabilă să determine vectorul concret al dezvoltării noastre, lucru care indirect va elimina influențele nedorite.

Prin referire directă la organizațiile internaționale care influențează cooperarea interstatală, reușim să constatăm aportul enorm și sprijinul necondiționat pe care îl recepționează Republica Moldova, fiind considerată un adevărat prieten la capitolul destinderii relațiilor internaționale, este oportun de evidențiat că suntem la început de cale, din cauza parcursului comunist care a dominat guvernarea, perioade semnificative de timp. Republica Moldova și-a demonstrat intențiile sale nobile, manifestând preocupări globale, prin aderarea și cooperarea cu GUAM, în scopul securității și combaterii terorismului și prin colaborarea cu Organizația Națiunilor Unite, unde Republica Moldova deține calitate de stat-membru începând cu 2 martie 1992.

Concluzii: Trasând o linie concluzionară referitor la cele relatate anterior, menținem poziția fermă a cooperării Republicii Moldova cu statele occidentale și Statele Unite, care mereu au manifestat solidaritate și înțelegere față de situațiile de criză cu care ne-am confruntat de la independență, acest sprijin vestit nu s-a manifestat doar prin loturi de asistență macrofinanciară, dar și prin oferirea unor relații de prietenie și a unei libertăți de expunere, lucruri de care am fost izolați în perioada dominației comuniste. Este motivul cel mai elocvent de a nu face cârdășii cu cei care au interese pe la spate și să nu luăm apărarea celor care cândva au știut să ne zdrobească sub picioare. Trebuie să oferim voce prerogativelor noastre, măcar în numele Independenței naționale. De ani buni, încercăm să ne tot autoafirmăm, adesea ciocnindu-ne de obstacole practic inseparabile în cale, de aici putem învăța că doar adevăratele prietenii de pe arena internațională vor acorda sprijinul necesar, fără a cere lucruri de preț în schimb. Momentul de răscruce în care ne aflăm astăzi se datorează în special nesiguranței cu care am călcat ieri, nimic nu vine deodată, totul se clădește cărămidă cu cărămidă, cel puțin așa funcționează mentalitatea diplomatică. Republica Moldova poate coopera cu orice țară de pe pământ atât timp cât este în beneficiul ambelor state și nu vizează o izolare față de celelalte națiuni, fiindcă izolarea este primul pas spre ură și interese secrete, ceea ce vine în detriment cu politica de colaborare și consolidare promovată prin toate forțele posibile de statele UE și prietenii lor.

Recomandări:

- ✓ Pentru o viziune mai profundă asupra acestor evenimente și asupra procesului de cooperare pe care îl realizează Republica Moldova, considerăm plauzibile

următoarele recomandări: Consolidarea unei politici solide bazată pe egalitate și democrație.

- ✓ Este absolut necesar să menținem relațiile de bună vecinătate atât cu Estul cât și cu Vestul, orice ură provocată poate veni în detrimentul nostru.
- ✓ Apropierea față de țara-mamă, deoarece România deține un cuvânt ferm și încrezător în structurile europene, ceea ce ar fi un avans considerabil în construirea de noi relații și în întărirea celor existente.
- ✓ Extinderea cooperării într-o multilateralitate de domenii și sfere ale vieții sociale.
- ✓ Convorbiri cu înalți demnitari de state, care prin experiența lor ar putea oferi sfaturi de restructurare a mecanismului din Republica Moldova.
- ✓ Continuarea tratatelor și insistarea asupra dezarmării spațiului transnistrean, care reprezintă veriga insecurității nu doar pentru Republica Moldova, ci și pentru întreaga Europă de Est.
- ✓ Educarea nondiscriminării și asigurarea unei protecții sociale popoarelor etnice;
- ✓ Rolul activ al poporului este mereu binevenit, la capitolul dat am putea prelua tactica elvețiană de implicare a societății civile în diferite alegeri prin referendumuri.
- ✓ Dezvoltarea locală a întreprinderilor pe bază de resurse existente, acest proiect ar putea fi factorul salvator în reducerea ratei de inflație și în readucerea echilibrului economic.
- ✓ Oferirea de asistență umanitară unor state care au suferit în urma unor calamități naturale, aici este binevenit să uităm de rivalitatea istorică, aplicând principiul umanismului care denotă că suntem egali prin diferențele noastre.

Bibliografie:

1. A.Arseni, Drept Constituțional și Instituții Politice, Tratat Elementar, Vol I, Chișinău- 2005 CEP USM.
2. Anton Muraru, Istoria românilor, Basarabia și Transnistria 1812-1993, Chișinău-1995.
3. Arif Yunusov. Migration Processes in Azerbaidjan, „Adiloglu” Baku-2009.
4. Constituția Republicii Moldova, 29 iulie 1994.
5. Constituția României de la 29 martie 1923.
6. Dinu Poștarescu, O Istorie a Basarabiei în date și documente 1812-1940, CARTIER ISTORIC.
7. Ian Bache Stephen George, Politica în Uniunea Europeană, Editura EPIGRAF.
8. Ion Guceac. Tratat Elementar de Drept Constituțional, Vol. I, Chișinău 2001.
9. Ion Rusu. Drept Constituțional și Instituții Politice, LUMINA LEX, București 2001.
10. Ludmila D. Cojocaru, Arhivele Memoriei, Volumul I, Chișinău, Tipografia Balacron 2016.
11. Moldova, România, Ucraina: Integrarea în structurile europene, Chișinău- 2000.
12. Octavian Țicu. Opagină din istoria Basarabiei. Sfatul Țării (1917-1918), Prut Internațional.
13. Philip Longworth, Crearea Europei de Est, Balkan History Programme, Curtea veche, București, 2002.
14. Raporturile dintre stat și societatea civilă în Republica Moldova în contextual realizării reformei democratice, Chișinău 2014.

15. Ștefan Ciobanu, BASARABIA, populația, istoria, cultura, editura CLIO BUCUREȘTI, CHIȘINĂU ȘTIINȚA 1992.
16. Teodor Cârnaț, Drept Constituțional, Chișinău 2010.
17. V. Moșneaga, Gh.Mohamadifard, V. Teosa, REPUBLICA MOLDOVA DOUĂ DECENII PE CALEA DEMOCRAȚIEI ȘI INDEPENDENȚEI, Editura PAN EUROPE, Iași România- 2009.
18. V. TEOSA. Știința Politică în Republica Moldova: Realizări și Perspective, Chișinău 2011 CEP USM.
19. Valentina Teosa, Grigore Vasilescu, Emil Ciobu, Serviciul Diplomatic: Teorie și practică, Chișinău, 2011 CEP USM.
20. Valeriu Moșneaga. Politica Externă a Republicii Moldova, Aspecte ale Securității și colaborării regionale, Chișinău 1998.
21. Victor Moraru. REPUBLICA MOLDOVA: Provocările Migrației, Știința 2010.
22. Dumea Viorel, INTEGRAREA ROMÂNIEI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI CONSECINȚELE ACESTEIA ÎN DOMENIUL SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII NAȚIONALE.pdf.
23. ru.scribd.com/document/187220703/Carta-ONU-pdf#.
24. https://romania.representation.ec.europa.eu/despre-noi/scurt-istoric-al-relatiilor-dintre-romania-si-uniunea-europeana_ro.

Recomandat
Corina ZAPOROJAN, lector univ.